

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15 CELOLETNO DIN 60/ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTINO/OGLASI PO CENIKU/POŠTNA MEZNA ŠTEVILKA PO DIN 150, POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNOSTVO IN VPRAVA V VČITELJSKI TIŠKARNI/ROKOPIŠI SE NE VRAČAJO/ANONIMNI DOPIŠI SE NE PRIOBČVETJO/POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI TELEFON ŠTEV. 906.

DR. J. D.:

Glad v Hercegovini:

Poglavje brez naslova.

Zadnjič, pred par dnevi sem opazil v nekem našem dnevniku novico, ki jo je bilo čitati popolnoma vsakdanje in monotono med ostalimi članki, ki pa me je pretresla in zagrabila v dno srca: novico o sudbini našega naroda v tako nesrečni, a vendar ponosni Hercegovini, kjer nam propada od fizične onemoglosti in izčrpanosti, od besnega glada izbičan najboljši del našega naroda, ki mirno, potrpežljivo in brez kričanja z mrkimi pogledi sledi svoji nepravilni in tisočkrat prokleti usodi in izgublja svoje človeško dostojanstvo s tem, da puli travo iz skalnatih tal in lupi skorjo iz dreves, da zamore utešiti svoj in svojih otrok glad. In čital sem poročilo o oni pretresljivi sceni, ko so našli v selu Ravnici nedaleč Mostarja v neki hiši okoli mrzlega ognjišča več otrok, ki so sesali in grizli zeleno vejčevje in jedli listje in travo...

Ljudje božji, ali razumemo vse to, ali smo sploh še sposobni v teh prokletih časih egoističnega in ostudnega materializma globoko tragiko takih novic razumeti? Ali se vsaj sedaj zavedamo, katera ura je napočila, ko gine ono najboljšo in najsvetejšo, kar narod premore — njegova deca — ki bi imela nekoč dopolniti oporoko, s krvjo pisano in zapečateno na Krvavem kamnu in Ceru — od največastnejše in najstranotnejše morilke, za katero odgovarjamo mi vsi? Ali imamo še toliko toplino v naših srcih, da zamoremo domniti in občutiti nedolžen jok še nedolžnejše dece, ki strahoma in brez umevanja obrača svoj pogled na brezizrazen in od brezmejnega tuge spačen obraz svojega očeta in matere? Ali imamo vsaj trčico onega še v svojih srcih, kar se imenuje bratska ljubav?

Prokletstva prihajajo nad nas, eno za drugim, sporadično pa gotovo in človeka, ki vsaj še malo čuti s to državo in s tem narodom, navdaja strah in malodušnost pred to jezo božjo, ki je izzvana od mesne posvetnosti, napuha, dobičkaželjnosti in brezmejnega častihlepnosti onih, ki so se vrinili temu ubogemu narodu za voditelje in maziljence božje. Zato, ker se v tej zemlji čednost, ljubav do brata in domovine ter nesebičnost in poštenost ne merijo po srcih, ampak po številu gumijastih kroglic — zato ker bratsko ljubav omejujemo s klerikalnimi, radikalnimi in demokratskimi mejami — zato ker verujemo le še na naš trebuh in

žep — zato mora biti tako. In tako bo ostalo vedno, dokler bo materializem vladal nad domoljubno požrtvovalnostjo, napuh in prezir nad bratstvom in sebičnost ter nestrpnost nad širokogrudno bratsko prizanesljivostjo, vse dotlej, dokler si ne bodo nasuli pepela na glave oni, ki s svojimi političnimi kupčijami in barantijami kličejo zlo na ta ubogi, preizkušeni narod ali pa, dokler ne bodo podlegli njegovemu upravičenemu srdu.

Kdo je kriv, da nam propada danes ona ponosna Hercegovina, na katere tla je prva stopila svobodna stopinja ponosnega jugoslovenskega vstaša, katero sveto zemljo je prvo poškopila kri idealnega jugoslovenskega nacionalista? Kdo je kriv, da se je zasljal obupni glas naših bratov v Hercegovini šele tedaj, ko je bil že blizu pogin in ko takojšnja pomoč skoro ni bila več mogoča? Kdo je zakrivil blazno irracionalno, da nam sredi Jugoslavije umira gladu narod, dočim Banat in Bačka ne vedo, kam bi s svojimi žitnimi zalogami? Kako morejo zagovarjati to vsi oni, ki so v prvi vrsti poklicani, na služijo Državi in narodu?

Mnogo je trpel narod hercegovski, ko so ga trpinčili Turki, mnoge so bile žrve, ki jih je ta narod doprinesel za okrutnega gospodarstva Nemcev in Madžarov, ali zdi se, da je tudi v naši nacionalni državi ostal najbednejši med bednimi in najpogostejši med pozabljenimi. Nihče se ni spomnil te zemlje, od koder je krenila pot k naši nacionalni svobodi in le ob času volitev se je začelo grdo in neokusno romanje različnih političnih »predsednikov« in »prezidentov« v to deželo, da s praznimi frazami zasmehujejo to ljudstvo. Kdaj ste različni gg. Radići in Lazice Markovići, ki ste se tržali ob volitvah za narod hercegovski, storiši samo trohico dobrega zanje, kdaj ste vsaj enkrat poskusili povzdigniti svoj glas za one, ki so vam s svojim zaupanjem pripomogli do zvenečih naslovov in mastnih denarijev? Kje je ostalo Vaše priskutno »človečanstvo«, ko je bilo treba to »človečanstvo« pokazati v praksi?

Absurdum in ironija! Ves svet govori o »bogati« in »agrarni« naši državi, madžarski čifut in špekulant si polni v Banatu in Bački žepi s težkimi milijoni, prigoljufanimi z žitnimi špekulacijami, naši bratje v Hercegovini pa se morajo pasti kot goveda po kršnih travnikih in go-

zdovih in kmalu utegne to zadeti tudi našega kmeta in delavca v Sloveniji. Medtem, ko zavzemajo različni italijanski, madžarski in drugi privandanci v naši državi brezskrbna in dobro plačana mesta, poginjajo naši bratje in naša deca od lakote. Kajti parlamentarizem — katerega seveda mi ne moremo razumeti — zahteva obzir, še bolj pa morajo seveda izrabljati ugodno konjunkturo politične partije; zato ni čudo, da se to danes dogaja s Hercegovino, ki razven iskrenih, bednih jugoslovenskih src ne more svojim političnim eksploatatorjem materialno ničesar nuditi.

Če ta država ne bi imela hrane in denarja za svoje državljane, ne bi ničesar rekli pri vsem tem stvarnem položaju niti mi, niti bedni Hercegovci. Toda istočasno z novico o hercegovski tragediji smo tudi čitali o neki stvari, ki mora vsakega domoljuba ravno tako navdati s skrbjo, gnjevom in srdom. V finančnem odboru naše skupščine je namreč pred par dnevi nek poslanec dognal strahotno dejstvo, da je naša država prejela od 15 milijonskega Blairrovega posojila efektivno izplačanih le 11.715.000 dolarjev, oziroma z drugimi besedami, da bo morala naša država plačevati obresti in vrniti 3.284.000 dolarjev, katerih naša državna blagajna nikdar videla ni. Ni še znano, če odgovarja ta trditve v celoti resnici, gotovo pa je, da so časopisi prinesli, da je finančni minister ta primanjkljaj priznal z zneskom 2.250.000 dolarjev, kar znači v našem denarju približno 126 milijonov Din in da je obenem tudi povedal, da so se iz tega ogromnega zneska krije neke provizije...

Človeku zastane sapa, če čita vse to. Ker se je pri nas že ob najrazličnejših prilikah govorilo o raznih provizijah — in to povsem neženirano — nimamo niti namena preiskavati, ali je ta provizija šla v tuje ali inozemske žepi. Dejstvo pa je — in sicer strahotno dejstvo — da nas mora prej ali slej pri takem gospodarstvu vzeti hudič, če ne bo do pred vseh onih, ki najemajo in sklepajo taka posojila, dali pod kuratelo. Torej ne samo obresti, ki jih bo morala država plačevati, tudi provizije in kar v stotinah milijonov mora plačevati naša država, če si hoče najeti posojilo. Jasno je, da mora pričlenjati lakota in še marsikaj drugega, če se meče na ta način v stran take vsote, s katerimi bi lahko cela Hercegovina živela več let. Dosegli smo idealno popolnost državniške modrosti in popolnosti, da mora bedni državni uradnik s svojo borno plačo kriti elementarne škode v tej državi, dočim se za provizije izdajajo vsote, s katerimi bi se lahko zgradila najlepša železnica ali pa vsaj par sto kilometrov dobrih cest.

Če vzporedimo vse to, potem moramo priti do zaključka, da našim gospodom ni več moči pomagati. Pa tudi narod sam — in to ne samo oni v Hercegovini — ampak ves narod v celoti — mora sprevideti, da ga gospodje v Beogradu vodijo na pogubno rakovo pot. Takim pojavom namreč ni najti odgovarjajočega izraza. Razumeti moramo končno vsi, da vsaka še tako dobra molzna krava začne enkrat hirati in predvsem tudi to, da nam usoda in narava ne bosta mogli sproti nadoknaditi vsega onega, kar bodo naši zanikrni gospodari sproti zapravili. In spoznati bomo morali enkrat tudi to, da naši junaki in mučeniki med vojno niso umirali za radikalno, klerikalno, radi-

čevsko ali katerokoli drugo stranko, ampak za veliko in enotno, svobodno Jugoslavijo.

Nacionalisti ne merimo naše zemlje po njeni rodovitnosti, ker nam je vsepovsod enako sveta in ker so nam enako bratje po jeziku in krvi vsi ki v potu svojega obraza to zemljo obdelujejo in negujejo. Kadar ta narod ne bo niti radikalni, niti radičevski, niti klerikalni in tudi ne srbski, hrvatski ali slovenski, ampak enoten in bratsko jugoslovenski, takrat šele — in ne prej, bo rešen tudi oni problem, ki ga je nanovo ustvarila nam vsem v sramoto osirotela in bedna deca iz hercegovskega sela Ravnica.

Klerikalni pogum.

Gospod narodni poslanec Smodej je v svojem govoru v »Unionu« ob priliki proslave majske deklaracije stopil i na sodni stol in se čutil pozvanim soditi o pogumu njegovih in naših v tistih dneh, ko je Avstrija razpadala že tako rapidno, da so se odprle oči celo tako notoričnim avstrofilom, kakor je bil prevzvišeni g. vladika dr. Anton Bonaventura Jeglič. Podoben farizeju, v priči o farizeju in cestinarju si je potrkal na blagoslovljena prsa in konstatiral pred zbranim narodom, da nismo imeli mi jugoslovenski nacionalisti, »ki smo si vzeli jugoslovenstvo v zakup, poguma stopiti v riskantno areno med prve vrste, kjer so stali dr. Krek, dr. Korošec in vladika dr. Jeglič.«

Težka je sodba »resničnega pokretaša in borca za narodno osvobodjenje gospoda narodnega poslanca Smodeja«, izrečena nad našimi grešnimi glavami in potreba bo na podlagi nje izvajati primerne konsekvence.

Jugoslovenski nacionalisti nismo imeli poguma stopiti v riskantno areno med prve vrste poslancev zavarovanih z imuniteto in vladik, ki so sloveli na Dunaju kot stebri habsburško avstrijske misli med »Kranjci«. Strah nas je bilo posledic pri podpisovanju deklaracije s habsburškim žezlom in okvirjem, potem ko so to podpisali zaupniki dunajskega dvora kot pokojni dr. Šusteršič...

Velika je bila naša plašljivost in pogum manjši od gorčičnega zrna. Vsaj tako veli dokumentarično vrli koroški borec Smodej.

Zato pa smo leta 1908. prelivali našo kri po ljubljanskih ulicah in razvili ob balkanski vojski jugoslovenski prapor, o katerem se še tedaj v senci črnožoltega orla se izborna počutivšim slovenoborcem sanjalo ni, ko so moledevali za turški rdeči

križ in se bratili s habsburžanskimi bregalniškimi junaki. Zato smo romali prve dni potem, ko je gospod dr. Natlačen govoril svoj idealnega požrtvovanja in za izvojevanje boljše bodočnosti slovenskega naroda nedvomno nad vse primeren govor, v avstrijske kazemate, iz katerih so vodila z rožicami posuta pota preko »k. k. Divisionsgerichtov« na Suhi bajer ali internacijska taborišča. Ker smo bili strahopetni borci za jugoslovenstvo smo v senci preklihi sodov bunili po škofu Bonaventuri blagoslovljene vojnike in jih pripravljali k temu, da so zajedno z nami obračali nepozabni Avstriji hrbet in vstopali v dobrovoljske legije, kjer smo brez poguma zrlj vsak dan smrti v oči in se borili zato, da so danes lahko v Jugoslaviji bivši feldkurati ministri in da predsedujejo oblastnim skupščinam možje, ki so naperili bajonet črnožolnih pandurjev na naša prsa tedaj, ko smo mi brez poguma rušili Avstrijo, ne s papirjem in habsburškimi žezli ter okvirji, nego s kragujevčankami in brzometkami. In brez poguma smo bili tudi tedaj, ko smo brez vasa gospodje šli prvič na ljubljanske ulice in se spoprijeli z avstrijsko policijo tedaj, ko ste vi še vedno hodili v avdicence k Njegovemu Veličanstvu cesarju Karlu.

O pogumu je lepo govoriti, toda zato morajo biti možje drugega kova, kakor so tonzirani junaki.

J. T.

RADIO aparate in materijal

edino pri

FRANC BAR, Ljubljana.

Naročajte „Pobedo“!

LISTEK.

Iz dnevnika Koste Pečanca.

VSTAJA PRED VSTAJO.

Meseca januarja leta 1917. je bil v jablaničnem srezu organiziran jablanički komitski odred, na čelu katerega sta stala vojvoda Dimitrije Dimitrijevič, nazvan »pop Mita Komita« in kapetan Milenko Vlahovič, ki je prišel z nekaterimi črnogorski omladinci iz Črne gore in se pridružil našim četnikom.

Nekega dne sta sklenila napasti vas Medvedjo, v kateri je bila že nastanjena bolgarska žandarmerija, pod vodstvom Zlatana Velinova. Ta prihod srbskih četnikov v Medvedjo je imel namen ohrabriti one, ki so že obupavali ter vzbuditi one nemirne duše, ki so se hoteli po vzgledu Jankovića, rezervnega potporučnika Popovića, Mitrovića in drugih iz Medvedja in okolice, hitro umakniti v gore in se pridružiti četašem. Nameravano so izvršili! Predno da so vkorakali v Medvedjo, je pop

Mita poslal bolgarskemu »staršiji« pismo, s katerim ga je obvestil, da namerava čez pol ure priti v vas in ga opomnil, da naj se ne upira, ker bi ga to stalo glavo. Ako bodo mirni, se jim ni treba s strani četnikov ničesar bati, ker imajo le ti edino namen narodu sporočiti, da mirno čaka svobode in da naj se ne buni proti Bolgarom.

Staršija je bil rusofil. Mogoče je sicer tudi, da se je zavedal resnosti položaja in radi tega naročil orožnikom, naj ne streljajo na četnike. Rekel jim je, da jih lahko samo pozdravijo, če pa tega nočejo, naj se pa sploh ne pokažejo iz poslopja v katerem so bili nastanjeni.

Srbsko prebivalstvo je bilo o vsem tem takoj obveščeno. V hišo Rake Bosine iz Medvedje, ki se je kot bolgarski kmet že jel navduševati za »Mutno Marico«, je prišel glasnik, ki mu je naznanil, da naj se pripravi, ker so si komitaši izbrali njega za onega, pri katerem bodo danes večerjali.

Predno je zašlo solnce, se je iz daljave začula mogočna pesem srbskih četašev:

»Oj Srbijo, majko mila
Ti češ biti svetska sila!...«

Prihajali so ponosno in svobodno po dva in dva v vojaških uniformah, s šajkačo na glavi ali pa v narodni noži z bombami in puško preko rame, ter vkorakali v Medvedjo, nekaj slavno Nemanjino Dubočino. Pred njimi je stopal v novem šumadinske odelu oboževan pop Mita Komita, a ob strani je v uniformi komandiraj četnikom kapetan Vlahovič.

Narod, ki je vedel za njih prihod, jih je sprejel svečano. Celo godci-cigani so prišli. Nenadoma je nekdo razvil srbsko zastavo. Za prvo so se prikazale še druge in kmalu je bila vsa vas v zastavah. Množica je pijana navdušenja hitela četnikom nasproti. Niti zmenil se ni nihče za onih dvajset Bolgarov, niti ni nihče od njih pričakoval nevarnosti. Ti so se postavili v front in ko so prišli srbski četniki mimo njih so jih po predpisu pozdravili. Nato so z »Živeliklici« pohiteli med nje in se objemali ter poljubljali z njimi. Mnogi so z začudenjem gledali srbske četnike v uniformah in srbskega kapetana z

bieščečimi epoletami na novi uniformi. Cigani so od začudenja onemeli.

»Svirajte bratje!« jim je kriknil pop Voja Stojanov. Po kratkem presledku so zopet zaigrali. Bolgarski staršija pa je pristopil neoborožen in pozdravil vojvodo in kapetana z »Dobro došli!«

Nato je začel pripovedovati, da v zaporu ni niti enega Srba, da je zadovoljen z narodom in da vsakega orožnika, ki stori komu kaj zalega najstrožje kaznuje. Pop Mita mu je odgovoril:

»Hvala Ti Bolgar! Čuli smo o Tebi in vemo, da ako bi bili vsi Bolgari taki, kot si Ti, nam ne bi bilo treba četovati. A sedaj, ker si bil Ti vteb napram nam, hočemo tudi mi biti taki napram Tebi. Vabim Te, da skupno z nami večerjaš!«

Nato so četniki, v spremstvu naroda pevaje korakali preko reke v hišo Rake Bosine, kjer se je baš pričela gostija. Po vsem dvorišču so lovili in klali perutnino in svinje ter pripravljali večerjo. Prinesli so kot zakusko sira, kajmaka, paprike in slivovke. Pričele so se zdravice Jugoslaviji z željo, da vsemu jugoslo-

venstvu čimpreje zasije solnce svobode.

Potem, ko so trčili že vojvoda, kapetan in Sinadin, je pozdravil vse tudi bolgarski staršija:

»Naj nam bo srečna usoda! Naj končno prestane vojna in naj se vrne vsak na svoj dom!«

Trči z vsemi, se pokriža in izprazni čašo v duško.

»Brate ti piješ kot pravi Srbin!«, mu v šalji pripomni vojvodin adjutant Ramadan Azirovič.

»Tako aferim (dobro)! vzklikne Mitar Popović in vzdigne čašo. »Zivelj naši bratje na solunski fronti! Zivelj vsi zavezniki! Dal Bog, da skoro pridejo!«

Pričela se je večerja. Kakor tudi je vojvoda naročil, da naj bo kar najboljši skromna, ga niso hoteli poslušati. Domačini sosednjih hiš so prinesli na mizo nekaj od onega »kar je Bog dal«.

Staršija Zlatan je na svoj račun naročil vina iz Mitkine kavarne. Zdravice so zopet prišle na vrsto in Rake Bosina si je mnogo prizadeval, da zadovolji svoje neobičajne goste.

Proslava desetletnice majske deklaracije:

Mladinski dan.

Deset let je poteklo od onega dne, ko so zastopniki slovenskega dela našega naroda storili prvi odločilni korak k poznejšemu zbliznanju in ujedinjenju treh delov jugoslovenskega naroda.

Jugoslovenska Matica se je tega dogodka spomnila kar najslavesnejše. Sirom Slovenije so se vršile prireditve, obhodi in druge manifestacije, v Ljubljani pa je tokrat pokazala naša mladina, da zna ceniti žrtve svojih očetov, da ni pozabila svojih bratov onkraj provizornih meja in da hoče vkljub vsemu, kar v današnjih »modernih« časih mladino zastruplja in ji jemlje vsak čut nacionalizma, slediti svojim dedom in izvršiti svojo veliko nalogo.

Zaman so bili vsi poizkusi, s katerimi so hoteli gotovi krog dati manifestaciji značaj tužnega mrtvaškega spreveda ali procesije za dež in prisiliti našo mladino, da i ona, kot to delajo sami, sramotno klone pod voljo zapadnih sošedov.

Sprevod mladine po mestu je bila prava slika njene volje. Srednješolske in druge mladinske organizacije, kakor tudi šolske oblasti so v polni meri za to poskrbeli.

Kot običajno se se spreveda udeležili poleg drugih naši skavti v polnem številu.

Prvikrat pa je tokrat naša javnost videla na ulici naše mlade strelce, vrle četnike-izvidnike Sred-

nješolske Izvidniške čete Streljačke družine, ki so se istotako polnočestovno odzvali pozivu svojega vodstva.

Postrojena četa z uniformiranim vodstvom je vzbujala splošno pozornost.

Posebno pa nas veseli odločna gesta te čete v kateri je zbran borbeni cvet naše današnje srednješolske omladine ki je ob splošnem odobravanju vseh navzočih, a na veliko nevoljo merodajnih faktorjev prehitela policijo in mirno, brez vzklika pasirala ulico, katera je ob sličnih prilikah zaprta za gostim koronom policije. Ta njen akt so spremljali srednješolci drugih društev z navdušenim vzklikanjem.

Mladi četniki so si s tem svojim prvim javnim nastopom postavili trden temelj za svoje bodoče delovanje.

Tudi v ostalem je bil sprevod jako dobro organiziran. Od ostalih srednješolskih društev je bil po svojih delegatih zastopan Savez jugoslovenskih srednješolskih združenj. Žalibog je vso prireditev v nedeljo motilo slabo vreme in oviralo njen res pravi uspeh.

Veličastna povorka je bila zaključena na Kongresnem trgu z zanosnim govorom predsednika Jugoslovenske Matice dr. Janko Pretnarja, ki je mladino naravnost elektriziral.

B. Z.

IVO J. BERŠČAK:

Reminiscence!

Jasno in lepo solučno jutro 1. junija 1924! Kakor lepa je bila vojnja iz Ljubljane do Trbovelj, t. j. do onega kraja, kjer je pravzaprav srce Slovenije, do onega kraja, katerega hoče potomec Machiavelija na vsak način osvojiti za sebe. Kaj je bil naš namen? Razviti v Trbovljah osvobodilno zastavo jugoslovenskega proletariata! Orjunaši nismo šli v Trbovlje z nikakim sovražnim namenom! Ne! Hoteli smo samo za slepljenemu proletarcu pokazati, da je zanj edini spas v naši strogo nacionalno-proletarski organizaciji! Mi nismo plačani od nikake »nacionalne buržoazije«! Ne! Mi obojamo še bolj onega, ki bi hotel našo sveto idejo zlorabiti, kot vsakega našega odkritega sovražnika! Znan je že zelo dobro izrek: »Kdor ne spoštuje se sam, podlaga je tuževi peti!« To drži. Naš rod se ni znal in se še ne zna spoštovati samega sebe. Cankar bi imel danes dovolj gradiva, da bi opisal vse »rodoljube«! Toda k stvarji. Leto 1924. je bilo za naš narod zelo pomembno leto. 1. junij t. l. je vrdramil največje mlačneže našega rodu. Jaz bi rad tu napisal vse ono, kar mi silijo iz srca, toda ne smem. Danes zjutraj sem bil s četico Orjunašev na grobeli trboveljskih žrtev! Ali so te žrtve bile sploh potrebne? Ali je ta živeti takih žrtev sploh vreden? »Tisočglava množica vas je spremila k večernemu nočniku. Narod idejam Vašim ni sledil! Toda mi, akoravno nas je malo, nismo obupali. Moramo pričeti korakati po novih potih in prijeti deo od druge

strani, da dosežemo svoj cilj, v katerem trdno verujemo. Tri leta skušenj in trpljenja so nas okrepila in organizacija bo prihodnje leto stopila močnejša in živahnejša na plan! Mi ne bomo klonili!« Tako nekako je Veliki čelnik z mrkim čelom pozdravil naše heroje!! Poslušal sem in gledal! Spomnil sem se pri tej priliki tudi nehote proslave desetletnice majske deklaracije v Ljubljani pretekle nedelje. Iz vsega, kar sem tedaj videl, iz vseh skušenj, ki jih imam ob raznih prilikah v življenju, moram reči, da svetovna zgodovina ne pozna tako hlapčevskega plemena, kot je naš slovensko! Prav nič me ni sram izjaviti, da me je v nedeljo obšla nehote želja, naj bi Slovenijo vsaj za eno leto zasedli Italijani! Saj ta podla, brezdušna — dasiravno pismena — raja ne zasluži drugega, kot pasji bič! Tako sramotne desetletnice ne bi praznovali niti najbolj divje azijsko plemel! In še hočejo Slovenci veljati za kulturne! Koliko hiš in kako so bile okrašene? Koliko Ljubljančanov je bilo zunaj? Čemu za Boga, za koga so položili svoje življenje na oltar domovine naši najboljši? Ali mar za to, da danes v Sloveniji predseduje oblastnemu odboru dr. Natlačen? Ali mar za to, da sede bivši ovaduh naših dijakov danes na topilih fotelih visokih državnih mest? Vprašam samo: ali je tak narod, ki dopušča take zločine, sploh upravičen do eksistence?! Narod si ustvarja svojo sodbo sam! Kakršno si ustvari, tako ima! France! Žarko!

Ko se je večerja končala, je pričel pop Mita govoriti zbranimu narodu, da naj se pokorava oblastem, komitaši pa, da pazijo na dejanja Bolgarov. Ako pa bi ti zahtevali kaj, kar ni v srbskem interesu, naj odreče pokorščino in javi to četnikom.

»A za izdajice,« vzklikne pop Mita, smo mi strašno sodišče! Naj se nihče ne igra z glavo s tem, da bi obožili ali izdaj brata Srbina. Javite nam vsak slučaj in mi bomo sodili po pravici. Vedite, da dokler ho eden od nas dihal, ne bo imel izdajica miru. Pa tudi če bi vsi mi poginili, ga bo zadela kazen, ker bomo mi sporočili njegovo ime bratom na solunsko fronto in ti bodo izvršili ono, česar mi ne bomo mogli. A naši bodo skoraj prišli v imenu božjem, ker zmaga je naša!

V sosedščini sta dva četnika in dve ženi zbirali darove. Prebivalci so darovali robe, srajce, hlače, obutev in drugo, ker je bilo mnogo četnikov, ki so bili daleč od svojih in niso imeli od njih ničesar pričakovati, kot so bili to četniki kapetana Vlahovića, ki so prišli iz Črne gore. Vso noč je narod v Medvedji pre-

živel drhteč od radosti in čutil kako dragocena je svoboda. Šele ob zori so komitaši odšli potem, ko so se od vseh poslovili in mnoga ustna so njihov odhod spremljevala z vzdihom: »O Bog daj, da se zopet vrnejo!« ...

Ko so komitaši dospeli do obronka gozda so gromko zapeli:

»Oj Srbijo, majko mila
Ti češ biti svetska sila...!«

ČASI SE IZPREMINJAJO, POLICIJA PA OSTANE VEDNO ISTA!

Bilo je maja leta 1918. Po šolah je šel glas, da se je treba pripraviti na prvo obletnico majske deklaracije in ukreniti vse potrebno za kar najdostojnejšo manifestacijo tega dne. Par dni pred 29. majem smo sprejeli i zadnje instrukcije o kraju, kjer se bomo zbrali na večer 29. maja 1918. Za zbirališče je bilo določeno Mirje ob rimskem zidu, kjer se je sploh zbiralo tiste dni buntovno dijaštvo, ki se je jedva umikalo Skublovim špicljem. Kakor navadno so se tudi o tej nameravani manifestaciji razširil

Stanko! Ali veste, kdo se je okoristil z Vašo krvjo?! Podle, brezdušne, brezvestne hijene! Kaj ima danes narod od tega? France, kako Te še danes čujem in vidim pred seboj, ko si mi rekel, zroč globoko v oči: lvo, skrbi da pridem v Ljubljano, da ne umrjem v Trbovljah! Žal, ni bilo v moji moči tej Tvoji zadnji želji ugoditi! — Čakalnica trboveljskega kolodvora. France v zadnjih zdihlja-

jih. Nad kolodvorom streljanje. France kliče ženo — dete! G. notar T. hodi s soprogo okrog kolodvora. Francetu je srce prenehalo biti. Poleg njega leži »dobri in blagi« skoro 60-letni starček. Krogla mu je prebila glavo. Deca — žena plaka — star proletarec izdihne — poleg Šlajpaha — narodnega proletarca, ki je hotel osvoboditi jugoslovenski proletarijat izpod krempljev kapitalizma! — Vožnja v Ljubljano — prej telefoniranje. Na domu Francetovih staršev. Orjunaško čepico zavito v papir. Očetu — materi — usoda sina neznana. — Strašno! — Kongresni trg poln ljudi, ki igrajo tombolo — prva vest pisana s pisalnim strojem, razmnožene posebne izdaje »Jutra« — Koncert in godbe končane. Črne zastave — vseobča žalost! In danes? Kdo je zakrivil takrat krvoprelitje? Kdo je povzročil apatijo naroda in ubil v njem sleherni polet ter voljo do boljšega in lepšega življenja?

Na vprašanje ni težko odgovorjati, ker o teh krivcih kriči že kamenje po cesti... Na narodu in njegovih najboljših pa je, da enkrat prelomijo z njimi in potegnejo debelo črto pod obračunom. Orjuna pa že ve, kje ji je mesto pri tem obračunu, ki bo dal zadoščenje i njenim za svetle idealne padlim borcem.

Dopisi.

Maribor. Že lansko leto so osnovali častniki mariborske garnizije odbor za postavitev spomenika oim članom nekdanjega mariborskega, sedaj 45. pehotnega polka, ki so padli leta 1919. v obrambnih bojih na Koroskem. Sedaj so vse priprave za odkritje dokončane in bo spomenik slovesno odkrit na letošnji Vidovdan. Spomenik stoji na vrtu vojašnice vojvode Mišiča in je na njem vklesanih 44 imen padlih junakov, ki so za ceno svojih življenj branili temelje novo nastajajoče Jugoslavije.

Orjuna bo s svoje strani storila vse, da dvigne slovesni značaj tega odkritja, ki mora dokazati globoko hvaležnost osvobojenih onim, ki so v težkih urah čuvali s puško v roki našo baš se porajajočo svobodo.

V Dobrovcih pri Mariboru se je poročil naš brat povrtnik Ervin Tušek z gđc. Slavico Fleischer. Čestitamo.

Rače pri Mariboru. Br. Zmago Konečnik, učitelj pri St. Vidu pri Planini, je bil z odlokom ministrstva prosvete broj 32.230 z dne 18. maja 1927 imenovan stalnim učiteljem 4. grupe II. kategorije in dodeljen v službovanje ministrstva prosvete, oddelek za Slovenijo v Beogradu. Br. Konečniku, s kojim izgublja Orjuna Rače enega svojih najidealnejših članov in organizatorjev, iskreno čestitam v prepričanju, da bo na svojem novem mestu mogel razviti intenzivnejše delovanje za zmago našega pokreta.

Zagorje ob Savi. V preteklem tednu smo imeli kar dve proslavi. V sredo smo sprejeli Prečastitega. Z mrzlično naglico so se pripravljali na sprejem. Slovenske zastave so plapolale in tudi belo-rumenih ni manjkalo. Pogrešali smo le državnih. Samo s šole je vihrala edina jugoslovenska zastava. Vse kar sega s pogledom dalje kakor samo do Kolpe in Sotle, je s posmehom gledalo na patriotske Slovence in na-

vdušene svete belo-rumene pripadnike, ki dosledno odmetujejo ono, kar diši po modro-belo-rdečem. Z eno besedo, v nedeljo smo bili trdni katoliški Slovenci.

V soboto zvečer smo imeli desetletnico majniške deklaracije. Jugoslovenska Matica si je prireditev lepo zamislila in tudi dostojno izpeljala. Ob 8. uri je bila bakljada z rudniško godbo, ki lepo napreduje pod spretnim vodstvom g. Srečka Godina. Bakljade so se udeležila vsa napredna društva. Predsednik Jugoslovenske Matice je lepo govoril o pomenu majniške deklaracije. Gosp. Slavko Taufer je govoril o bodočem velikem dnevu, ko se združimo vsi Jugoslovenci v eni državi. Zlasti nam je ugajalo, ko je v govoru povdaril, da so naši največji sovražniki Benitijevi opričniki. V ostalem je bil še en govor. Tudi ta je bil lep, lepo je bil pričel in še lepše končan. Samo malo čudno je bilo čuti, da so med aplavzom padali klici za klicom — Živela Jugoslavija! Živeli Jugoslovenci! Lepo je deklamiral g. Taufer tudi pesem »Minerjev«.

G. Rozman je s pevskim zborom izvedel dve prav primerni pesmi, za kar si je zaslužil zahvalo gotovo od vseh navzočih, brez ozira na politično pripadnost.

Opozorilo! Današnji številski listi so priložene naročilnice za razredno loterijo Efektne banke Ljubljana, znanega in solidnega zavoda. Ne zamudite ugodne prilike!

Današnji številki smo priložili položnice. Cenjene naročnike prosimo, da čimprej poravnajo svoje obveznosti do lista. Uprava.

Mizice za pisalne stroje.
THE REX CO., Ljubljana.

Streljačke družine.

Žužemberk. Dne 29. maja je bila ustanovljena Savezna Streljačka družina za Žužemberk in okolico. Za predsednika je bil izvoljen davčni asistent g. Stanko Pleskovič, v odbor pa sledeči gg. in sicer: Ivan Ogrinec, France Smrke, Albin Pehani, Josip Sušteršič, Josip Gliha, Anton Blatnik in Mirko Stupica. Družina šteje dosedaj ca. 50 članov in se vrši prva vežba v nedeljo dne 12. t. m.

Streljačka družina Jesenice. V soboto, dne 4. junija ob 8. uri zvečer se vrši v gostilni »Mesar« na Jesenicah ustanovni občni zbor »Streljačke družine«, na katerega vabimo vse, ki vidijo kolike važnosti je ta ustanova ravno za obmejne kraje kot so to Jesenice.

Tužni glasi.

Slovenski komunisti internirani. Na podlagi novega policijskega zakona so bili že pred časom internirani poslanec Srebrnič iz Solkana, Bernetič iz Kopra in prejšnji urednik »Dela« Makole. Srebrnič je bil prvotno na otoku Lampedusu, sedaj pa je bil premeščen na otok Ustica, istotja je bil poslan tudi Bernetič, ki je bil doslej na otoku Favignana, kjer mu je delal družbo Makole, ki pa je ostal še nadalje tam.

Iz dnevne komedije. Te dni se odigravajo v vsej Julijski Krajini komedije, kakršne so se vršile svoječasnno brez prestanka skozi več let, od zasedbe dalje, ki imajo sedaj večjo pompoznost in da imajo poleg vsega tudi namen pokazati Slovanom pod Italijo in onstran državne meje vojaško silo Italije.

Predvsem se je vršil te dni shod fašistovskih visokošolcev v Gorici. Predsedoval je sam generalni tajnik fašistovske stranke ekscelencija Turati.

Veliko je bilo razburjenje radi tega v sicer mirni Gorici. Vsi so bili pred dojmom, da je vojna pred vrati. Tega se je zavedala tudi oblast, kajti dala je zastražiti vse slovenske organizacije po karabinjerjih. Enako so bile pod posebnim varstvom slovenske tiskarne. Po mestu pa so korakale močne čete in še večje rezerve so bile pripravljene

PEČE
LE Z
**Dr. OETKER-
JEVIM
BACKINOM**

Najboljše in preizkušene recepte pošilja na željo brezplačno in poštino prosto

**Dr. OETKER, d. z o. z.
MARIBOR.**

in obupno sopihajoč. Gledal je, kakor rimski vojščaki pri božjem grobu in hitel navrnost proti meni, že v naprej kričeč: »Halt!«

Nisem še utegnil dobro pregledati situacijo in že me je zagrabil s svojimi škapami za roko, da se mi je kar posvetilo pred očmi. Izbilil je oči in me v eni sapi jel prav »križema« izpraševati s toliko brzino, kje in kam so se dali manifestantje, da nisem mogel sproti doumevati, kaj sploh želi od mene. Da pa bi dal svojemu izpraševanju še povdarka, mi je neznanško stiskal zapestje in gledal v oči, kakor zaboden bik. Grozil mi je z aretacijo in me hotel na vsak način pripraviti do kakega priznanja. Seveda ni uspel in je s svojim zasliševanjem mudil le zanj in na smrt obsojeni Avstrijci tako dragoceni čas...

Na ta dogodek sem v vrtincu slik in dogodkov doživelih po pomladi leta 1918. skoro pozabil.

29. maja 1927 pa mi je dogodek stopil zopet z vso pestrostjo pred oči, ko sem gledal 15 parov stražnikov pred glavno pošto v Selenburgovi ulici po razhodu naše mladine, ki so ji prepovedali klicati to, kar ji

leži na mladih srcih in to na način povsem sličem onemu iz let pred osvobojenjem, ko pa smo se tolažili vsaj s tem, da nam ne duši glasu kraljeva jugoslovenska nego opikelhaubana Karlova policijska garda. In ko sem tako gledal te mrke stražarje, mi je nenadoma vstala v spominu i slika vrlega avstrijskega oberpolicijaja, ki mi je stiskal zapestje za Rimskim zidom. Da pa je bila slika še popolnejša, sem zagledal med policaji i v resnici tega moža, ki se je držal v letu 1927., ko služi Jugoslaviji, prav tako uradno, kakor leta 1918., ko je gnjavil mlade študente, ker so klicali taisti Jugoslaviji, katere kruh je danes...

Spogledala sva se. Ne vem če se je v njem vzbudil spomin. V meni se pa je utrdilo spoznanje, da je ostalo vse pri starem in da so izmenjali samo firmo. Red vzdržujejo stari policaji, revolucionarji pa smo ostali tudi še vedno taisti, kakor leta 1918. Vprašanje je le, kdo bo dalje izdržal in da li bomo praznovali prihodnji jubilej majske deklaracije zopet v sencl kakega bivšega c. kr. policajaja. JANEZ TRPIN.

„Raduje se življenje nam, saj Radion pere sam!“

za morebitno potrebo. Ko je prikorakala četa dijakov iz Benetk, je pela pesem proti Jugoslaviji z refrenom, da jo je treba nabrisati. Isto pesem so pele drugi dan tudi skupine, le da so bili sedaj vzkliki ne samo proti Jugoslaviji, temveč tudi proti Franciji.

Vrvenje dijakov se ni omejilo samo na Gorico, saj se je bilo zbralo okoli 15.000 visokošolcev. Tudi Trst je bil deležen tega pustnega življenja. Tu pa je prišlo tudi do incidentov med dijaki in milicijari, ker so prvi očitali drugim avstrijskanstvo. Posledica je bila, da so milicijari nabunkali visokošolce.

Naš pokret.

Iz Orjune Hotinja vas sta bila izključena po § 6. Statuta Orjune brata Anton in Maks Šnuderl. — Odbor.

Članstvo Orjune Hotinja vas se poziva, da se sigurno udeležite reorganizacijskega sestanka dne 12. junija ob 14. uri (točno) pri bratu Šoštariču. Udeležba obvezna. — Odbor.

Mestni odbor Orjune v Celju sklicuje sestanek celokupnega članstva za nedeljo, dne 12. junija 1927 ob 9. uri dopoldne v malo dvorano »Narodnega doma« v Celju. Vabila so razposlana, kdor ne bi bil istega prejel, naj to prijavi tajništvu. Opozorjamo, da je udeležba strogo obvezna za vse članstvo in bi neopravičena odsotnost imela zle posledice!

Orjuna se je udeležila v krojih proslave desetletnice majske deklaracije v Mariboru in je s svojim strumnim nastopom žela priznanje vseh.

Spopad Orjunašev z italijanskimi mornarji v Splitu je silno razburil Italijane, ki so vložili potom konzula protest in zahtevali kaznovanje krivcev. Informirali smo se o vzroku spopada in zvedeli, da so Itali-

RAZUMNA MICA

jani nesramno izzivali in Orjunašev naravnost prisilili k temu, da so reagirali ter pognali laške mornarske izzivače nazaj na italijanske ladje. Izgleda, da so se i jugoslovanski Dalmatinci jeli oprijemati preizkušnih metod slovenskih Orjunašev v občevanju z italijanskimi vsiljivci, kar bo gotovo vplivalo zelo hladilno na glave onih prenapetcev, ki so se šli pokloniti kralju zmagovalcev pri Vittoriju Venetu v Trst, kot zastopniku neodrešene Dalmacije.

prosvitljenega italijanskega naroda v Južni Italiji, kjer se vse uči čitati, da bo lahko na lastne oči bralo o nevzdržnem poletu fašizma in medu ter mleku, ki se bo še ceditil po Italiji, danes samo še zemlji limon, pomaranč in maronija.

Vprašanje slovanskih narodnih manjšin pod Italijo kanijo načeti pri prihodnjem zasedanju svetovne lige Društva narodov, ki je sedaj obravnavalo južnotirolske nemške manjšine. Ker poznamo red, ki vlada pri ligi Društva narodov, smo močno radovedni, če bodo ti obeti postali resnica. Posebno pa še zategadelj, ker bi ne bilo po volji celo gotovim krogom v Beogradu, ako bi se načela javna diskusija o položaju naših pod Italijo pred svetovno demokracijo, ki bo imela ob tej priliki presoditi uspeh svojega priznavanja z Italijo, kateri je izročila mirne duše ključ nove svetovne vojne v obliki londonskega pakta.

Mussolini in Nemci. Posebno značilna poteza Mussolinijevega diplomatskega udejstvovanja je ta, da čez noč podere, kar zgradi čez dan. Tako je znano, da je skušal zadnje čase navezati zopet stike z Nemci in sondiral v ta namen, teren pri raznih Nemcih. Njegovim emisarjem, ki so obljubljali Nemcem gradove v oblikah, je nasedel med drugim i poznani voditelj hackenkreuzlerjev Hitler, ki je obdržal v Monakovu poseben govor in v njem pletiral za zblizanje z Italijo. Sicer je žel za govor najodločnejše proteste celega nemškega naroda in dojem, ki ga je zapustil, je bil vse preje kakor dober, pri vseh prijateljih demokratske Nemčije, katere si ni moči misliti v objemu z reakcionarno in izdajalsko krvavo Italijo tretjega imperija. Poleg teh stikov z nemškimi reakcionarji se je hlinil i demokratski Nemčiji ter uveraval njene najvišje predstavnike, da bo pričel v Južnem Tirolu z novim kurzom. Kot prvo etapo tega novega kurza je označeval ustanovitev samostojne obmejne province Bolcan in amnestijo deportiranega Noldina. Nekateri pacifiistično razpoloženi demokratski Nemci so zbog tega jeli celo verovati v »izpreobrnjenje« Mussolinija in o tem javno pisati. Toda Mussolini je ostal Mussolini in jim s svojim poslednjim govorom, v katerem se je najbolje zaganjal v Nemce to in onstran Brenerja, temeljito prekrizal račune in jih s svojimi pompoznimi fanfaronskimi frazami kot: »Brenjer bo ostal svet in nedotakljiv. In brani ga homo, če ho treba z vojsko, makar jutri.« udaril naravnost s pestjo v obraz. Posledice tega bo seveda moral občutiti sam najbolje, ker se je bridko varal, ko je mislil pri tem po migljaju iz Londona, napraviti Parizu poklon z aironom proti Nemčiji, katere naj bi se Francozi še vedno tako plašili, kakor leta 1918.

Radion, prašak za pranje, koji djeluje posve sam, davna je želja svih domaćica. Dobiva se u svim trgovinama sapuna i kolonijalne robe.

Telovadba srednješkolskega dijaštva je dosegla nepričakovan in naravnost rekordni uspeh. Tako se je

Razumna Mica uživa svoje življenje. Ne muči se z žehtanjem ali krtačenjem, za njo dela Radion. Radion sam? Ja!

Perite tako:

»Raztopite Radion v mrzli vodi, denite poprej namočeno perilo v to raztopino, kuhajte 20 minut, nato pa izplahnite!«

Perilo je čisto in snežno belo! Drgniti in krtačiti je nepotrebno, ker perilu in rokam samo škodi in — se postane mogoče lepši od tega?

Varuje perilo!

»Slovenčev« Beliam zopet pošteno urezal in s svojim jalovim anatemiziranjem dosegel vse kaj drugega kakor je želel. Imajo pač smolo naši moralisti in naj se potem obrnejo kakor koli že.

Svetolik Saviču, poznanemu organizatorju in poborniku Srnaovcev, je posodila Hipotekarna banka v Beogradu po 7%

3.100.000 dinarjev.

Sedaj je gospod Svetolik Savič v konkurzu in prodaja Hipotekarna banka njegovo poznano palačo na Terazijah, za katero pa se močno dvomi, da bo prodana za ceno odgovarjajočo dolgu gospoda lastnika orjunožerskega »Balkana« pri Hipotekarni banki. Dočim so morali naši trgovci in industrijalci plačevati 25% obresti za izposojeni kapital, pa je dobival gospod Svetolik 7% milijonska posojila iz denarja sirot. In potem se še nekateri čudijo, če se poštenjaki bunijo proti takemu postopanju.

Solčni žarki izbelijo perilo, vendar se nikdo ne boji, da bi to moglo škodovati perilu. Stoletja že delajo gospodinjne na ta način. Prašek za pranje »RADION« je poznan šele nekaj let in so se radi tega napravili poizkusi, pri katerih se je z »RADIONOM« pralo 50, potem 100 in kohečno 500-krat, pa so vlakena »perila« ostala nepoškodovana.

Zaplenjeni napis. Ob priliki mladinskega dne se je izkazala zopet v polni meri SHS ustrežljivost napram Italiji. Nosilec te ustrežljivosti je bila seveda policija, ki je po ne vemo katerem nalogu zaplenila dijakom Tehnične srednje šole krasno izdelano tablo s sliko požganega Narodnega doma in napisom:

»Kultura požiga, barbari grade.«

To nerazumljivo postopanje policijskih organov je vzbudilo med javnostjo največje ogorčenje. Ali smo res že vazali Italije, da ne sme naša nacionalno čuteča mladina izražati javno svojih čustev za brezpravne brate onkraj Snežnika. Daleč smo že prijadrali in bojimo se že skoro najhujšega po teh strašnih udarcih, katere sprejemajo sleherni dan v tej zemlji vsi, ki ljubijo svoj dom in ki niso voljni pozabiti in prodati bratov tam preko.

Gospod dr. Gustav Gregorin, ki ga nadvse spoštujemo zavoljo njegovih neprecenljivih zaslug za naš primorski narod, bi si pač lahko prihranil za stare dni ta sloves, da je bil prvi Slovenec, ki je postal advokat Nettunskih konvencij. O ozadju in uspehu njegovega članka smo preobro informirani in samo čestitamo »Slovencu«, da je bil baš on oni nesrečni slovenski list, ki je prvi opravil posel zagovarjanja najnesrečnejših pogodb, kar jih je sklenil po bitki na Petrovi gori naš narod. Česar se niso drznili ultraradikalisti in notorično Ninčičevi listi, to je opravil sedaj dični zagovornik slovenskega ljudstva in njegovih gospodarskih krogov, ki se bodo za izkazano uslugó gotovo z Italijani zajedno iz srca zahvalili.

Govor ulice in javnosti je v gotovi meri dopuščen v sleherni še tako

primitivno demokratični zemlji in celo v despotski Italiji, kjer se danes polagajo mnogo na glas »piace«. Pri nas pa se je izza ministrovanja jugoslovenskega Chamberlaina na razpoloženju uvedla grda razvada, da maši usta protestirajočega državljana več ali manj debeli policijski pendrek. Upoštevamo izjemni položaj naše zemlje napram Italiji, vendar pa menimo, da je navzlic temu narod še vedno upravičen govoriti tudi na ljubljanskih ulicah, ako k temu nanesejo prilike. Ulica mora govoriti, ker so ponovne izkušnje pokazale, da najde baš glas ulice zelo odločen odmev celo v Rimu, kjer kaj kmalu zlezejo pod klop, čim le vidijo, da nimajo napram sebi samo njih vredne komedijante.

Tožili bi nas radi! Gotove ljubljanske kroge, ki ne vedo, kako bi kar najvdanejše služili »politiki izmirjenja« med Jugoslavijo in Italijo, je strašno razburil v poslednji številki »Orjuna« natisnjeni članek »Mussolini«. Ogorčeni nad odkrito besedo nemškega znanstvenika, ki je povedal par bridkih na račun moža z železno pestjo, so jeli tekati po Ljubljani in intervenirati na raznih mestih, da bi se takoj vložila tiskovna tožba proti »Orjuni« zavoljo tega članka. Na pritisk teh bivšim avstro-ogriškim črno-žoltežem zelo bližnjih krogov in izdajalcev patriotskih knjig je morala neka ljubljanska in stanca odposlati i pismeni predlog v Beograd, da se obtoži »Orjuna« po tiskovnem zakonu. (Na kak način si ti krogi to tožbo predstavljajo, dokler je Mussolini samo nekronani kralj Italije, ne vemo! Morda nas bodo sodili po kakem prekem sodu). Tem plantočim in oduševljenim prijateljem velikega zaveznika s povezanim nosom pa sporočamo že sedaj, da v Beogradu veje ta čas drug veter, kakor za časa ministrovanja dr. Ninčiča, akoravno fantazirajo fašistovski listi o tem, kako jugoslovenskim listom natakiniti nagobčnik, da ne bi pisali tako, kakor jim veljavajo interesi jugoslovenskega naroda, nego želja velikih zapadnih zaveznikov in večnih prijateljev.

Naš izvoz pada, uvažajo pa se predmeti, ki jih v dovoljni meri izdelujemo doma, kar ne malo ubija našo trgovsko bilanco. Izmed mnogogostevlilnih tovrstnih postavk naj omenimo samo uvoz čevljev, ki znaša težav milijone. Dočim morajo naše dobre domače tovarne čevljev reducirati obrat, pa prihajajo razni manjvredni uprav kolonijnsko prirejeni izdelki v velikih množinah na trg, kjer izpodrivajo domače proizvode zavoljo navidezne cenenosti in uprav kričeče reklame, kakršne si naši industrijalci ne morejo dovoliti spričo težav s katerimi se morajo boriti pri uvrščevanju naše mlade in šibke domače industrije. K zadevi se še povrnemo!

V Postojni so razvili zastavo vojaškega poveljstva. Ob tej priliki je imel daljši govor general Corso, ki je majestetično izjavil:

»Tu smo in tu homo ostali in če kralj hoče, pojedemo tudi naprej!« Mi pristavljamo glede trajnosti italijanskega obstanka v Postojni, da

Kronika.

Bolgarske volitve so dale večino vladi gospoda A. Ljapčeva, kakor je bilo pričakovati. Spričo tega ni misliti na kake posebne izpremembe v Bolgariji in njenem ponašanju napram naši zemlji, če jo k temu ne bodo pritirali kakí nepričakovani dogodki. Je pač težko izpremeniti do temelja bolgarsko orientacijo, ki je iskala zaveznikov povsodi drugje, samo pri najbližnjem sosedu bratu po krvi in rodu ne in ki ni mogla doumeti, da pelje pot do bolgarskega Dedeagača samo preko Velike Jugoslavije.

Masaryk, oče bratske čehoslovaške republike je bil 26. maja ponovno izvoljen predsednikom severne naše zaveznice. Njegova izvolitev je porok, da bo i v bodoče ubirala Čehoslovaška pota, sigurnega in gotovega napredka ter konsolidacije brez slehernih pretresov tako na gospodarskem, socialnem, kakor administrativnem polju.

Vojvoda Stepa Stepanović je imel pretekle dni daljši razgovor s tajnikom Narodne odbrane in ob tej priliki dejal i sledeče:

»To je sramota šta se radi sa dobrovoljcima! Greh je to! Greh koji može, da se sveti. Kletva prezrenih žrtava je težka; a u koliko je učinjena žrtva veća, u toliko je i kletva težja. A žrtve naših invalida su prevelike. Njima i onima kojih danas nema, imamo da zahvalimo što smo veliki i ujedinjeni. Nove generacije treba vaspitati u reči toj zahvalnosti našim herojima, ali ne na rečima već na delu!«

Sivolasi vojvoda Stepa razume vihar ogorčenja, ki divja danes v srcih Jugoslovenov — borecev, ki so prelivali za to zemljo kri zato, da jih danes gnjavijo s paragrafi cesarskih prügelpatentov in da prosjajo okoli niz partizanov drobtinice kruha. Vojvoda se je s svojimi junaki bil rame ob rami za osvobojenje, tisti, ki jim danes dele kruh in pravico pa so se borili po Nizanskih barjih in Montmartrskih kabarejih ter tihotapili platino v diplomatskih kovčkah; zategadelj tudi ni v njihovih srcih hvaležnosti in naklonjenosti za nje! Krivica še ni nikdar rodila blagoslova in ga gotovo ne bo i v tem slučaju, ko se bodo spominjali morda uzalud zapostavljenih borecev oni, ki danes tirajo s toliko nepremišljenostjo naš voz navzdol.

Bogodopadljivi Orli in hrvatski Sokoli so se stopili v Capljini in je več težje in lažje ranjenih. Pričakujemo »Slovenčevih« poročil in se

nadejamo, da bo v njih napram nemirnim in red rušečim enako strog sodnik, kakor svoje dni o Orjuni, ki si ni stavila v program gojiti krščanske čednosti, kakor bosanski Orli, ki pa znajo kot izgleda tudi prav po orjunaško udariti. Sicer pa spričo ponavljajočih se vesti v spopadih Orlov in hrvatskih Sokolov v Bosni kar mislimo, da so le ti brumni Orli organizirani tudi po kakí SDS, ki bo imelo z njimi morda več sreče kakor z Orjuno, ki jo je svoje dni »organizirala, plačala in oborožila«.

Ameriški stroj za likanje vzbujia pozornost pasantov v Tavčarjevi ulici 3, pri modnem salonu »Tip — Top«. Opozarjamo na tozadevni oglas v današnji številki.

»Jalovost« se širi po italijanskih družinah, so konstatirali Duce ob priliki svojega poslednjega potrebnega, razdražljivega in zabavnega govora, ko so tudi dejali, da mislijo še 15 let vladati italijanski narod. Kakor imamo o evgeničnih nazorih on. Benita svoje mnenje, tako se skladamo z njim v domnevi, da so italijanske rodbine sila jalove, ker se ni izšel iz njihovih okrilij mož, ki bi tako sramotno in komedijantsko figuro, kot je novi Potsdamovec s prestreljenim nosom in železnim oklepom, prijel za vrat in tresčil na gnojšče, kamor edino spada, ne pa na čelo naroda, ki je vendar nekoč rodil može kot so: Papini, Ferero, Verdi, Mazzini, de Rossi, Turchini, Vicentini, Petrarca, Tasso, Manzoni, Giusti Pellicci, Gioberti i ostali le teh vredni.

»V Italiji ni mesta za protifašiste!« je zaklical v fašistovskem cirkusu sam Nero XX. stoletja, med urnobesnim pritrjevanjem njegovih komplicov. V smislu te izjave italijanskega premiera ne preostane 600.000 Jugoslovenom, ki jih je doletela nesreča, da morajo ždeti pod savojsko krono, drugega, kakor da se zagrizajo živi v zemljo in se umakneje kot kuncem se plodečim Italijanom, ki se morajo ploditi zato, da pridejo do imperija. Vprašanje je sedaj le, če bodo Jugoslovenci tako blage duše, da bodo na ljubo plodeči se polentarski naciji brez odpora umirali pri zdravem telesu, dokler obstoji možnost, da se porazgovore z nasilneži s sredstvi, katera po izkušnjah prav dobro zaležejo.

Mussolinijev govor bodo na soglasni sklep »zbornice« nalepili po celi Italiji. Zanj vlada osobito zanimanje med analfabetskimi masami

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmoderneje urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najpriprostejšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. - Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole
Risnike, dnevnik in beležnice.

bomo še videli, koliko jih bo ostalo, kadar pride ura. Morda v resnici vsi, vsaj je na postojnskem pokopališču še dosti prostora in našlo se bo morda kako posebno mesto celo za samega generala Corsa. Kar se pa tiče komande italijanskega kralja o naprej marširanju, pa bomo morali šele mi vidirati, ker vemo iz pretekle zgodovine, da so Italijani že opetovano sprejeli kraljevo komando za marširanje naprej, pa pri tem vedno po rakovo napredovali.

ZRNA.

K. u. k. Landesregierung in Laibach imamo še vedno na Bleiweisovi cesti, kakor nam priča pred nedavnim časom izdana kuverta iz palače grofa Schwartza. Kuverta s črnozlatim robom smo varno shranili v dokaz poznim rodovom, da smo imeli Slovenci deveto leto po osvobojenju navzlic celemu nizu ultrajugoslovenskih in slovenskih velikih županov, še vedno k. u. k. Landesregierungo... Se je menda pač v resnici gotovim gospodom težko posloviti od črnozlatih relikvij in dvojezičnih napisov ere dobrega cesarja Franca Jožefa I. In potem se nekateri še čudijo, da je Orjuna razpuščena.

Pašičevci obetajo, da se bodo borili proti vsakomur, ki bo vstal proti njim in da se ne bodo dali gaziti kakor mrtva trupla. Veliko je junaštvo Bajine dece, samo to je zlo, da so ti junaki kova poznanih sedmih Svabov.

Pri direkciji državnih železnic v Ljubljani je uradnik, gospod R., ki vzgaja svoja dva otročička samo v blaženi nemščini, ker živi menda v veri, da je to zelo praktično in času primerno. Gospoda R. opozarjamo,

Amerikanska strojna olja
cilindrska olja
autoolja
bencin
surovine za svečarne
surovine za milarne i. t. d.

„OLEUM“

družba z o. z.

LJUBLJANA

TELEFON ŠTEV. 910.

da živi v Jugoslaviji in od nje, in da zamore ta zahtevati od njega vsaj to, da vzgoji deco v sloven-

ščini, kar bi bilo za državnega uradnika naravnost samo ob sebi umevno!

„TIP-TOP“ avtomatično likanje moških in damskih oblek Tavčarjeva ulica št. 3.

Po americkem sistemu se Vam obleke zlikajo in očistijo prahu. Popolna garancija, da se obleka ne pokvari!

Vsa naročila se izvrše še isti dan.
DOSTAVA NA DOM.

Strojogradbena delavnica R. WILLMANN Ljubljana, Slomškova ulica šte. 3.

Priporoča se za izvršitev vseh v strojno stroko spadajočih del.
— Izdelovanje različne vrste strojev za obdelovanje lesa in naprave žag z vodnim, parnim in motornim obratom. — Prevzema projektiranje in opremo različnih mehaničnih naprav.

Izvršuje vsa v strojno stroko spadajoča popravila točno, solidno in po možnosti najhitreje.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja

PREMOG

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

N A S L O V:

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D.
v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/1.

VELETRGOVINA H. I. TURAD MARIBOR

Največja in najstarejša trgovina Maribora. Specijalna modna hiša za elegantno damsko, moško in otroško konfekcijo. Perilo, pletenine, galanterijska roba ter potne potrebščine. Vse v veliki izbiri.

Prodajalnica svetovnoznanih
„BATA“ ČEVLJEV

TEODOR KORN

(preje HENRIK KORN)

LJUBLJANA, Poljanska cesta 8.

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov. Naprava strelovodov. Kopališke in klosetne naprave. Izdelovanje posode iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škotelj) za konzerve.

USTANOVLJENO LETA 1852.

IVAN JAX IN SIN
LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 2.

ŠIVALNI STROJI

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne. 15. letna garancija. Vezenje se poučuje pri nakupu brezplačno.

PISALNI STROJI „ADLER“

Kolesa iz prvih tovarn, Dürkopp, Kayser, Styria, Wafferrad (Orožno kolo). Pletilni stroji vedno v zalogi. — Posamezni deli koles in šivalnih strojev. Daje se tudi na obroke! Cenike franco in zastoj.

Samo od 30. maja do 10. junija!

Blinkoštna ugodnost!

Vsak kdor kupi blaga v znesku čez Din 200,

DOBI EN PAR otroških čevljev ali sandal

FRANKO.

Tovarniška prodajalna tvrdke **Carl Pollak d. d.**
Dunajska cesta 23 na dvorišču, **PRI POLLAKU.**

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIČ IN DRUG

LJUBLJANA
Bohoričeva ulica št. 24